

Eduskunta

Valtiovarainvaliokunta, verojaosto

vav@eduskunta.fi

OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN KIRJALLINEN ASiantuntijalausunto EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN VEROJAOSTOLLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI TULOTIETOJÄRJESTELMÄSTÄ ANNETUN LAIN JA POSITIIVISESTA LUOTTOTIETOREKISTERISTÄ ANNETUN LAIN 22 JA 25 §:N MUUTTAMISESTA (HE 216/2024 vp)

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt 20.2.2025 Oikeusrekisterikeskukselta (ORK) asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain ja positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 ja 25 §:n muuttamisesta.

ORK toimii rikos- ja sakkorekisterin rekisterinpitäjänä sekä huolehtii sakkoihin, menettämisseuraamuksiin ja yli 50 erilaiseen rangaistusluonteiseen hallinnolliseen seuraamukseen liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla ORK panee täytäntöön myös lukuisten erityislakien nojalla maksettavaksi tuomitut uhkasakot. ORK kiinnittää siten lausunnossaan erityistä huomiota 1. lakiehdotukseen sisältyvän uhkasakon säännöksiin. ORK on lausunut luonnoksesta hallituksen esitykseksi vuonna 2024.

Uhkasakko seuraamuksena

Voimassa olevan tulotietojärjestelmästä annetun lain nojalla Verohallinnon Tulorekisteriyksikkö ei voi asettaa ja tuomita maksettavaksi uhkasakkoja. 1. lakiehdotuksen 21 a §:n mukaan Tulorekisteriyksikkö voisi jatkossa ilmoitusvelvollisuuksien tehostamiseksi asettaa ja tarvittaessa tuomita maksettavaksi uhkasakkoja. Hallituksen esityksessä on arvioitu, että uhkasakon tuomitsemista koskevia päätöksiä tehtäisiin vuosittain noin 500.

ORK on kiinnittänyt 6.6.2024 päivätyssä lausunnossaan huomiota siihen, että uhkasakkomenettely on raskas ja massamenettelyyn soveltumaton. Menettely edellyttää kahden valituskelpoisen päätöksen tekemistä (uhkasakon asettaminen ja tuomitseminen maksettavaksi). Lisäksi molemmat päätökset on annettava todisteellisesti tiedoksi velvoitetulle. ORK:lle tehdään vuosittain täytäntöönpanoilmoitus noin 100–200 uhkasakosta. Vuonna 2024 ORK:n täytäntöönpanotietojärjestel-

mään tallennettiin tieto 158 maksettavaksi tuomitusta uhkasakosta. Näissä asioissa uhkasakon oli tuominnut maksettavaksi 59 eri viranomaisista. Mikäli Tulorekisteriyksikkö arvioidusti tuomitsisi maksettavaksi vuosittain jopa 500 uhkasakkoa, Tulorekisteriyksikkö olisi jatkossa kansallisesti selvästi merkittävin uhkasakkoja maksettavaksi tuomitseva viranomainen.

ORK lausui 6.6.2024 antamassaan lausunnossa, että viime vuosina erilaisia laiminlyöntejä on sanktioitu säätämällä valvoville viranomaisille mahdollisuus rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten määräämiseen. Tulotietojärjestelmästä annetun lain tapauksessa uhkasakon valintaa seuraamukseksi on kuitenkin perusteltu erityisesti kaksoisrangaistavuuden kiellon noudattamisella: koska uhkasakko on luonteeltaan hallinnollinen seuraamus, sen tuomitseminen maksettavaksi ei olisi vastoin kaksoisrangaistavuuden kieltoa, mikäli Verohallinto määräisi rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamuksen (laiminlyöntimaksu ja myöhästymismaksu) samojen tietojen ilmoittamisen laiminlyönnistä. ORK korostaa, että täytäntöönpanoviranomaisena ORK:lle ei ole merkitystä kummantyyppisestä seuraamuksesta Tulorekisteriyksikkö tekee ORK:lle täytäntöönpanoilmoituksen. ORK kuitenkin katsoo, että erityisesti viimeisen kymmenen vuoden aikana eri hallinnon aloilla lainsäädäntöön on säädetty nimenomaan rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia, eikä vastaavaa massaluonteista uhkasakkoa ole käytössä muilla viranomaisilla.

Täytäntöönpanoilmoitus ja vaikutukset ORK:lle

1. lakiesityksessä esitettyjen muutosten on määrä tulla voimaan 4.1.2027. ORK:ssa on valmisteilla esiselvitys ORK:n viranomaisportaalin kehittämisestä. Tarkoituksena on, että loppuvuodesta 2025 viranomaiset voivat tehdä täytäntöönpanoilmoituksen maksettavaksi tuomitusta uhkasakosta ORK:lle viranomaisportaalien kautta. Siten Tulorekisteriyksikkö ilmoittaisi maksettavaksi tuomitut uhkasakot ORK:lle kirjautumalla kehitettävään portaaliin, jossa jokaista täytäntöönpanoperustetta koskevat tiedot syötettäisiin erikseen palveluun, josta tiedot siirtyisivät edelleen ORK:n kehitteillä olevaan täytäntöönpanotietojärjestelmään TAPSAan.

Mikäli Tulorekisteriyksikkö tuomitsee vuosittain vielä arvioitua enemmän uhkasakkoja maksettavaksi, ORK:n näkemyksen mukaan ensisijainen tapa tehdä täytäntöönpanoilmoitus ORK:lle tulisi olla järjestelmäintegraatio (rajapinta). Asiaa tulisi arvioida, kun vuosittaisten uhkasakkojen määrää pystytään arvioimaan luotettavasti. Mikäli järjestelmäintegraatio toteutettaisiin, ORK:n alustavan arvion mukaan ORK:lle aiheutuisi integraation rakentamisesta 20 000 euron kertakustannus. Mahdollinen integraatio tulisi toteuttaa suoraan ORK:n kehitteillä olevaan täytäntöönpanotietojärjestelmään TAPSAan, joka on korvaamassa käytöstä poistuvan täytäntöönpanotietojärjestelmän Rajsan.

26.2.2025

Dnro ORK/303/2025

lakimies Maiju Harju

Riippumatta ilmoitustavasta 1. lakiehdotuksen 21 a §:n nojalla maksettavaksi tuomittujen uhkasakkojen täytäntöönpanossa on kyse uudesta pysyväisluonteisesta tehtävästä ORK:lle. ORK kuitenkin katsoo, että viranomaisportaalin arvioidun käytönottoaikataulun takia, ORK:lle aiheutuisi uhkasakkojen täytäntöönpanotehtävistä tarvetta lisähenkilöstölle ainoastaan vähäisissä määrin. Mikäli täytäntöönpanoilmoitus toteutettaisiin järjestelmäintegraation avulla, ORK:lle aiheutuisi samoin tarvetta lisähenkilöstölle ainoastaan vähäisissä määrin. Uhkasakoista aiheutuisi ORK:lle työtä täytäntöönpanovaiheessa lähinnä täytäntöönpanoon liittyvien virhetilanteiden selvittämisen ja ulosottoon siirtyneiden saatavien valvonnan takia.